

*Анна Сафарова, асистент
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

ВІДОБРАЖЕННЯ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У БАЛАНСАХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Баланс підприємства, як форма звітності, характеризує фінансово-майновий стан підприємства на певну дату. Він є основною та обов'язковою формою фінансової звітності, яку зобов'язані складати всі підприємства у різних країнах світу. В основу побудови балансу у будь-якій країні покладено основне балансове рівняння: Актив = Капітал + Зобов'язання. Щодо зобов'язань, то їх структура, в основному, стандартизована, адже залежно від терміну погашення їх поділяють на довгострокові та короткострокові. Порівняння структури балансів у зарубіжних країнах з точки зору відображення в ньому зобов'язань свідчить про різні підходи до цієї проблеми.

Баланс Білорусії складається з п'яти розділів. До активу включають оборотні та необоротні активи, а до пасиву – капітал, резерви і зобов'язання. У п'ятому розділі балансу "Зобов'язання" відображають довгострокові та короткострокові кредити і позики, кредиторську заборгованість у розрізі розрахунків з постачальниками і підрядниками, покупців і замовників, оплати праці, розрахунків з персоналом, за податками і платежами, заборгованість різним кредиторам. До п'ятого розділу відносять також заборгованість перед учасниками та резерви майбутніх витрат. Щодо доходів майбутніх періодів, які у вітчизняному балансі виділено в окремий розділ та віднесено згідно з П(С)БО 11 "Зобов'язання" до складу зобов'язань, то у Білорусії їх відносять до складу капіталу і резервів.

У Болгарії в активі балансу виділяють три розділи: довгострокові та короткострокові активи та умовні, активи а в пасиві – чотири: власний капітал, довгострокові і короткострокові пасиви та умовні. Розділ "Короткострокові пасиви" поділяють на дві частини. До першої "Короткострокові заборгованості" відносить заборгованість пов'язаних підприємств, фінансових установ, зокрема, банків, заборгованість постачальникам і клієнтам, по торгових позиках, персоналу та страховим установам, податкову заборгованість та забезпечення. Друга частина короткострокових пасивів об'єднує доходи майбутніх періодів та фінансування. Також у Болгарії до річного балансу додають довідку за позиками, заборгованості і забезпечення, у якій деталізують інформацію за зобов'язаннями і строками погашення.

Структура і форма російського балансу схожа до українського. В активі виділяють необоротні та оборотні активи, а в пасиві – капітал і резер-

ви, довгострокові та короткострокові зобов'язання. Щодо короткострокових зобов'язань, то вони представлені в розрізі таких статей як позики і кредити, кредиторська заборгованість, заборгованість перед учасниками за невиплаченими доходами, доходи майбутніх періодів, резерви майбутніх витрат та інші короткострокові зобов'язання. Кредиторська заборгованість в російському балансі включає заборгованість постачальникам і підрядникам, персоналу підприємства, державним позабюджетним фондам, бюджету за податками і платежами та іншим кредиторам.

Щодо Чехії, то структура балансу у цій країні дещо відрізняється від наведених. Зокрема, в активі балансу виділяють такі розділи, як дебіторська заборгованість за основним капіталом, необоротні та оборотні активи, тимчасові різниці. Пасив балансу складається з власного капіталу, залучених джерел та тимчасових різниць. Залучені джерела представлені у Чехії в розрізі резервів за видами, довгострокової заборгованості за видами забезпечень перед зовнішніми і внутрішніми контрагентами, короткострокової заборгованості за видами заборгованості перед контрагентами, контролюючими органами, робітниками, бюджетом, фондами соціального страхування. Також до залучених джерел у чеському балансі відносять банківську допомогу, тобто кредити та іншу фінансову допомогу.

Подібна до чеського балансу структура балансу Словаччини, яка має тільки одну відмінність: четвертим розділом в активі є нараховані активи (витрати майбутніх періодів та нарахований дохід), а четвертим розділом в пасиві – нараховані зобов'язання (нараховані витрати та доходи майбутніх періодів).

В Азербайджані баланс поділяють на дві частини: активи та капітал і зобов'язання. Актив, як і у більшості розглянутих країн, складається з довгострокових і короткострокових активів. Щодо зобов'язань, то вони поділяються на довгострокові та короткострокові. Як перші, так і другі представлені в балансі в розрізі таких статей як зобов'язання через які виникають витрати по відсотках, оцінені та податкові зобов'язання, довгострокова або короткострокова кредиторська заборгованість тощо.

Баланс Молдови також складається з активу і пасиву. До активу відносять необоротні та поточні активи, а до пасиву – власний капітал, довгострокові та короткострокові зобов'язання, тобто структура балансу схожа до української. Що стосується короткострокових зобов'язань, то вони у молдавському балансі, на відміну від розглянутої методики інших країн, розміщені у балансі за групами. Зокрема, до першої групи відносять короткострокові фінансові зобов'язання (короткострокові кредити банків, позики, поточна частка довгострокових зобов'язань), до другої – короткострокові торгові зобов'язання (зобов'язання по торгових рахунках, зобов'язання пов'язаним сторонам, отримані аванси), а до третьої короткострокові нараховані зобов'язання (з оплати праці, зобов'язання персоналу

по інших операціях, зі страхування, з бюджетом, нарахований податок на додану вартість та акцизи, зобов'язання перед позабюджетними фондами, учасниками та резерви майбутніх витрат і платежів).

У Польщі актив балансу поділяють на необоротні та оборотні активи, а пасив – на власний капітал та зобов'язання і резерви під зобов'язання. У розділі "Зобов'язання і резерви під зобов'язання" виділяють резерви під зобов'язання, довгострокові та короткострокові зобов'язання і міжперіодичні розрахунки. Щодо короткострокових зобов'язань, то в балансі їх поділяють на дві частини: перед пов'язаними сторонами (до 12 місяців і більше) та перед іншими сторонами (кредити і аванси, від емісії боргових цінних паперів, по доставці і послугах, зобов'язання за векселями, податками, страхуванням, з оплати праці тощо).

Отже, з проведеного дослідження структури балансу можна зробити висновок, що структура балансу у різних країнах суттєво не відрізняється. Щодо відображення зобов'язань, то спільною рисою є їх поділ за терміном погашення на довгострокові та поточні. Однак поточні зобов'язання в зарубіжних країнах дещо відрізняється за своєю структурою і не забезпечують можливості швидкого співставлення даних. На нашу думку, доцільно було б скористатися зарубіжним досвідом і об'єднати поточні зобов'язання у вітчизняному балансі в такі групи: заборгованість кредиторам (за товари, роботи, послуги, заборгованість забезпечена векселями), заборгованість за розрахунками (з оплати праці, зі страхування, з учасниками, з бюджетом і позабюджетними фондами тощо) та інша заборгованість.

Література:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський учет в зарубіжних странах: в 2-х частях. Ч. 1. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ЧП "Рута", 2005. – 640 с.

*Олена Скорук, асистент
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м.Луцьк, Україна*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Для формування та реалізації ефективної стратегії корпоративної безпеки підприємства необхідна своєчасна та об'єктивна інформація про рівень корпоративної безпеки. Таку інформацію можна отримувати за допомогою налагодженого збору інформації дозволить оцінювати рівень корпоративної безпеки, здійснювати постійний моніторинг зміни його рівня